

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsvs IV. Nascitur Moyses, & exponitur in fiscella juxta fluvium Nilum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

putant interpretes, ad quatuor annos quibus Rex ille novus postea vixit, quo mortuo, qui illi successit, revocatum est, & ita mansit revocatum quamdiu *Israélite* fuerunt in *Egypto*, cum enim inde exirent, inventa fuere multa millia puerorum, & juvenum.

DISCURSVS IV.

Nascitur Moyses, & exponitur in fiscella juxta fluvium Nilum.

Inter hæc crudelitates nascitur *Moses*, & singulari providentia Dei, servatur à morte. Pater ejus erat de stirpe *Levi* nomine *Amram*, Mater vero vocabatur *Jochebed*, quæ cum *Moyse* peperisset, vidissetque puerum esse admodum elegantem, abscondit tribus mensibus, sed cum *ultra*, inquit Scriptura, celare non posset, sumpsit *fiscellam scirpeam*, & *linivit eam bitumine ac pice*, posuitque intus *infantum*, & *exposuit illum in carecta ripæ fluminis, stante procul sorore ejus, & considerante eventum rei.*

Erat hæc fiscella quasi arcula parva, ut habet textus *Hebraicus*, contexta ex juncis, sive viminibus, & ne aqua posset intrare, oblita bitumine ac pice, posueruntque illam cum puero in ripa fluminis inter arundines, ita ut ab impetu fluminis abripi non posset. Deinde submissa fuit à Matre soror *Moyse*, *Maria*, decem aut duodecim annorum puella quæ curam illius haberet, & observaret de longe rei eventum. Hanc mater instruxerat quid agere deberet aut dicere, nimirum si quem *Egyptium* transeuntem videret qui pueri misericordia moveretur, & ejus servandi modum quæreret, illi propriam matrem nutricem offerret.

Contigit ergo, inquit Scriptura, ut descenderet filia *Pharaonis*, ut *lavaretur in flumine*, & *puella ejus gradiebantur per crepidinem abvei.* Inter vagandum & deambulandum offendunt istam fiscellam, & nuntiant Reginæ suæ. Hæc fiscellam conspicata, uni ex pedissequis mandavit ut eam afferret ad se. Cum vero ea aperta in ea invenisset infantem pulcherrimum, *Hebraum* esse cognovit, propter Regis edictum projectum in flumen, misericordique permota, statuit illi vitam donare: Ubi hoc audiit soror *Moyse*, *Maria*, quæ non procul inde stabat, statim accurrit, rogavitque num vellet vocari *Hebraam* mulierem, cui traderetur puer nutriendus: Annuit
filia

filia Pharaonis, & statim Maria cucurrit ad Matrem suam, illamque adduxit: Atque ita Matri suæ nutriendus traditur Moyses jussu filiarum Regis. *Mulier, inquit Scriptura, suscepit & nutritiuit puerum, adultumque tradidit filia Pharaonis, quem illa adoptavit in locum filii, vocavitque nomen ejus Moysen, quod Hebraicè significat extractum ex aquis, educavitque illum in aula.*

Non existimo aliquem esse, qui hæc legens vel audiens, præ stupore non exclamet cum Davide: *Quam mirabilia sunt opera tua Domine! omnia in Sapientia fecisti.*

1. Res Israëliticæ in tali statu jam erant ut profus desperatæ viderentur, & nullus esset qui illis subveniret: Opprimebant illos Ægyptii durissima servitute, & labore intolerabili, & nullus erat qui illos sublevaret: Occidebantur illorum infantes cum summo dolore ac ejulatu parentum, præsertim Matrum, quæ inter summos cruciatus partûs, videbant ante oculos suos innocentes interfici & nullus erat qui illas consolaretur; & ecce inter hæc nascitur Moyses, & inter alios pueros servatur à morte, quando Deus apparuit in somnis Amramo Patri Moysis, & teste Iosepho lib. 2. Antiq. cap. 5. dixit ad eum: Scito mihi cordi esse publicam vestram incolumitatem. Puer enim iste suo tempore Hebræos ex Ægyptiaca servitute liberabit, memoriamque sempiternam hoc præclaro facinore consequetur non tantum apud suos, sed etiam apud externos.

Dei auxili-
lium ubi
nulla spes
supereff.

Mirare hic, inquit Philo Iudæus lib. Biblic. antiq. summam Dei erga suos misericordiam & clementiam, quoniam eo tempore vindex & assertor nascitur, quo vix aliqua spes libertatis supererat. Ita solet Deus præter spem omnem suis adesse, ut cum desperata sunt omnia, videant homines auxilium sibi datum à nullo alio posse procedere, quam à solo Deo: Ubi enim cessat auxilium humanum, ibi incipit divinum. Idem contigit in Christi Nativitate, cum enim mundus esset in pessimo statu, nec essent amplius visiones, nec Prophetiæ, tunc natus est Christus ut mundum salvaret.

Hoc est quod David ait Psal. 9: *Deus adjutor est in opportunitatibus in tribulatione.* Innumera sunt in Scriptura hujus rei exempla. Conjectus erat Daniel in locum Leonum, Deus illum inde eripuit saluum & incolumem: Numquid hoc statim fecit? Non: Reliquit illum ibi ut quidam existimant ad septem dies. Quare hoc? Numquid poterat hoc citius facere? quis dubitat? quare ergo tam diu expectavit? ut Leones tanto magis famerent, omnesque viderent

rent non superesse hominem qui *Danielem* posset iuvare. Ergo, inquit *Chrysoſtomus* *Hom. 6. ad Popul.* hoc erat tempus divini auxilii, cum nulla humanarum rerum jam spes eſſet relicta. Tunc ſuum ostendit auxilium.

Conjecti erant tres pueri *Babylonia* in fornacem ardentem. *Nabuchodonosor*, inquit *Chrysoſtomus*, voluit illos comprehendere, & Deus permittit, voluit ligare, & Deus non impedit, voluit in fornacem conjicere, & Deus non restitit, voluit flammam ultra modum succedere, & hoc permittit. Quando jam nihil reliquum supererat, sed omnem vim suam tyrannus exhauserat, tunc apparuit in medio flammæ Angelus Domini, & Deus suam demonstravit virtutem; quando omnia humana deerant, tunc Deus succurrit.

Conjectus erat in carcerem *D. Petrus* Apostolus, omnes de vita ejus desperabant, quia jam lata erat sententia ut produceretur in theatrum capite plectendus, tunc misit Deus Angelum qui illum eduxit è carcere, & liberavit à morte. Hoc erat, inquit idem *Chrysoſtomus*, tempus divini auxilii, tunc enim Deus maximè suam ostendit potentiam, non à primordio, sed quando res fuerint plane desperatæ ab hominibus.

Denique hoc centies ostendit in bellis quæ externi Principes gerebant contra *Judaos*: Nulla prorsus ultra spes erat pro *Ierosolyma* quando obsidebatur à Rege *Sennacherib*, jam venerat ad summam extremitatem, quando Deus misit Angelum suum, qui una nocte in castris *Sennacherib* occidit centum octoginta quinque millia, & *Ierosolymam* liberavit. Quis hominum tale quid expectasset?

Quid spei humanæ poterat superesse urbi *Samarie* obsessæ quando tanta fames jam invaluerat ut caput asini venderetur octoginta argenteis & Matres devorarent proprios filios? tunc erat tempus divini auxilii, & tunc venit Deus, immisit ingentem terrorem de nocte in castra hostium, fecit audiri sonitum curruum, & equorum, & exercitus relinquentis omnia impedimenta sua, fugerunt in tenebris, & postero die tanta victus abundantia in urbem inventa est ut omnia vilissimo pretio venderentur.

Plane desperatum erat de urbe *Bethulia* quam obsidebat *Holophernes*, jam pœne conclusum erat de urbe reddenda. Sed tunc adfuit Deus, excitavit animum *Judith* quæ amputato *Holophernis* capite, urbem liberavit. Hoc ergo est quod ait *David*: *Deus adjutor est in opportunitatibus*: Ipse solus novit tempora apta, nos in illa re

G g planè

planè cæci sumus, nec enim aliud optamus, nec quarimus, nec petimus, quam ut statim & quamprimum liberemur, quasi vero Deus non melius sciat quid debeat facere quam nos. Nos iuxta nostram cæcitatē procedimus, & putamus nobis futurum bonum quod Deus videt futurum malum. Si semper statim adesset, vix ullus potentem illius manum agnosceret, & homines privarentur tot meritis quæ colligere possunt inter afflictiones.

Itaque, inquit *Chrysostronus Hom. 62 in Genes.* In afflictionibus numquam despondeamus animum, sed magis patientia clari, spe bona foveamur scientes quod Dominus sciens nos experiri aspectu non relinquat, sed vult ut certantes clariori corona cingamur. Quæ ergo diutius expectat ut veniat dum in aliqua afflictione sumus, tanto magis cedit in bonum nostrum, & ipsius: Nostrum, quæ diuturnitas afflictionum est majoris sanctitatis origo, & augmentum virtutum. Ipsius, quia tunc omnes homines hoc videntes, agnoscunt ipsius manum, dabunt gloriam Deo, & dicent: Dominus est qui hoc fecit. Sicuti etiam numquam magis se effundit amor in amicos vel liberos, quam cum diu illos expectavimus redentes ex regione longinqua, & diu anhelavimus ad ipsorum adventum (ipsa enim desideria quo magis multiplicantur, eo magis amorem accendunt) sic amoris nostri erga Deum fomentum est dilatio auxilii in tribulatione, ubi autem advenerit, tanto magis sese amor noster effundet, quanto longior dilatio fuerit.

Hoc ergo primum mirabile providentiæ divinæ. Dum omnia in *Ægypto* desperata erant cum *Israëlitis*, nascitur *Moses* qui illos erit liberaturus.

Alterum mirabile est in filia *Pharaonis* quæ inventum *Mosē* in fiscella, voluit educari. Valde probabile est quod filia edictum Patris sui de occidendis masculis *Hebræorum*, quamvis crudele, placeret, quia Patris erat, adeoque magis sollicita fuerit de illis intercedendis quam servandis in vita, ne Patris voluntati contraveniret. 2. minus videtur debuisse fuisse sollicita de *Mosē* servando, quem videbat esse puerum *Hebræum*, quando Sacerdos quidam *Ægyptius*, ut supra narravimus, prædixerat *Pharaoni*, illo ipso tempore natorum masculinum ex *Hebræis*, qui & *Judæorum* liberator, & *Pharaonis* Regni destructor futurus esset.

Et ecce, egreditur, inquit Scriptura, filia ista *Pharaonis*, & videt puerum in fiscella jacentem, miserta est ejus: Mirabilis mutatio

prius approbarat crudele edictum Patris, & jam subito vertitur illa crudelitas in pietatem, & pueros quos prius volebat occidi, jam vult servari in vita. *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris*, ut inquit Propheta, cor enim Regis, inquit *Salomon Prov. cap. 21*, seu reginæ *in manu Dei est, & quocumque voluerit, vertet illud.*

2. Hæc Regina dixit ad *Mariam* sororem *Moyfis*, ut iret ad vocandum aliquam mulierem *Hebraeam* quæ puerum nutriret sibi: Quare sibi? quia volebat illum adoptare in filium? Non erat ergo ei satis ut puerum servaret nisi etiam adoptaret in filium. Non potest hæc tanta mutatio aliud esse quam *dextera excelsi*: Mirabilia opera Dei!

Sed quare potius mittit advocandum mulierem *Hebraeam*, quam *Aegyptiam*? quia timebat puero ne interficeretur à Patre suo. poterat enim merito timere fore ut *Aegyptia* mulier promulgaret se in manibus habere aliquem puerum *Hebraum*, quam suspicionem habere non poterat de muliere *Hebraea*. Ecce quam prudens sollicitudo!

3. Volebat puerum non tantum nutrirî, sed etiam quam optime. Melius autem quis nutritur quando majori cum amore hoc fit, & sciebat mulierem *Hebraeam*, quia puer *Hebraeus* erat, hoc majori cum affectu facturam, quam *Aegyptiam*, ideo *Hebraeam* jussit vocari, non *Aegyptiam*.

4. Huic tanto affectui hujus Reginæ succurrit Deus, effecit enim ut illic adesset soror *Moyfis*, illa mittitur ad aliquam vocandam, & vocat, adducitque ad Reginam Matrem pueri quæ illum educaret. Mirabilis Dei Providentia! omnia prius minabantur mortem, nunc vero ab ipsamet filia Regis tyranni tanto affectu ac sollicitudine peraguntur ut puer non tantum vivat, sed extra omne periculum vivat.

5. Adhuc amplius dicit Scriptura, nempe quod hæc filia Regis dixerit Matri *Moyfis* sibi incognitæ: Nutri mihi puerum istum, & ego dabo tibi mercedem tuam. Debat potius dicere juxta Patris sui edictum, occide illum, & dabo tibi mercedem. Sed Deus suâ providentiâ omnia in contrarium vertit. Ideo mirabilia opera Dei; quis hæc audiens providentiæ divinæ diffidat? Hic enim clare videmus Deum suis providere ea via quam nulla sapientia humana potest attingere.